

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Otra Kraft DA

4748 RYSSTAD

Vår dato: 25.02.2016

Vår ref.: 201107538-33

Arkiv: 312 /021.F1

Deres dato: 02.03.2015

Deres ref.:

Saksbehandler:

Kristine Naas

NVEs vedtak - Otra Kraft DA - Søknad om tillatelse til bygging av Flårendsfossen kraftverk i Otra, Valle kommune i Aust-Agder

Vi viser til søknad datert 02.03.2015 om tillatelse til bygging av Flårendsfossen kraftverk.

NVE mener tiltaket vil hindre arbeidet med å reetablere bleka i øvre Otra. Kriteriene i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt. NVE gir ikke tillatelse etter vannressursloven § 8 for bygging av Flårendsfossen kraftverk.

Søknaden

Otra Kraft DA søker om tillatelse etter vannressursloven § 8 til å bygge Flårendsfossen kraftverk i Otra, Valle kommune i Aust-Agder. Det er søkt om å utnytte et fall på 18 m med inntak på kote 275 og kraftstasjon på kote 257. Vannveien vil bestå av en 950 m lang tunnel.

Kraftverket vil få en midlere årsproduksjon på 10,6 GWh og en installert effekt på 2,9 MW. Kostnadene er oppgitt til 5,99 kr/kWh. Det er planlagt å installere en kaplanturbin med største slukeevne 20 m³/s og minste driftsvannføring på 1,5 m³/s. I søknaden er det foreslått en minstevannføring på 0,1 m³/s hele året. På den strekningen av elva hvor det er planlagt å benytte vannet til kraftproduksjon er middelvannføringen beregnet til 10,8 m³/s.

Om søker

Søker er Otra Kraft DA, et selskap stiftet i 1960 og eid av Agder Energi Produksjon med 68,6 % og Skagerak Kraft AS med 31,4 %. Selskapet er lokalisert i Valle kommune i Setesdal og har stått for utbygging av kraftanlegg i Valle og Bykle kommuner.

Høring

Saken er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. Høringsuttalelsene har vært forelagt tiltakshaver for kommentar.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor

Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge

Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord

Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør

Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest

Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst

Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Søknaden var én av i alt sju saker i Setesdal som ble sendt på høring samtidig. Da det er stor geografisk spredning mellom prosjektene har vi ikke sett behovet for å sende vedtakene samlet.

NVE var på befaring i området den 23.9.2015 sammen med representanter for søker, kommunen og Fylkesmannen. Det ble avholdt innsigelsesmøte med Fylkesmannen 14.1.2016.

Høringsuttalelsene er forkortet av NVE. Vi har mottatt følgende uttalelser til søknaden:

Valle kommune er positive til en utbygging av Flårendsfossen kraftverk, men påpeker at søker må gjøre tiltak for å opprettholde vanntemperaturen ved badeplassen Marhyl.

I supplerende høringsuttalelse etter befaring uttaler kommunen at de har mye fokus på badeplassen Marhyl og er skeptiske til den framlagte rapporten som sier at utbygginga ikke får negative konsekvenser for vanntemperaturen. Kommunen ber NVE ha særlig fokus på denne problematikken i behandlingen av søknaden.

Fylkesmannen i Aust-Agder (nå Aust- og Vest-Agder) fremmer innsigelse til Flårendsfossen kraftverk fordi en utbygging vil være i konflikt med planlagt reetablering av den relikte lakseforekomsten (bleka) i øvre Otra.

Aust-Agder fylkeskommune anbefaler at det gis konsesjon til Flårendsfossen kraftverk, men påpeker at NVE må vurdere ev. avbøtende tiltak.

Direktoratet for mineralforvaltning uttaler generelt at søknadene ikke er tilstrekkelig opplyst når det gjelder deres ansvarsområde. De har ingen spesielle merknader til søknaden om Flårendsfossen kraftverk.

Statens vegvesen uttaler at det må søkes om utvidet bruk av eksisterende avkjørsel samt dispensasjon fra byggegrensen for riggplass.

Forum for natur- og friluftsliv (FNF) Agder er spesielt opptatt av krypsivproblematikken, og ber NVE benytte føre-var-prinsippet i alle sakene. Når det gjelder Flårendsfossen er FNF bekymret for påvirkningen på bleka nedstrøms kraftverket, samt arbeidet med å utvide dens leveområde.

Norges jeger- og fiskeforbund (NJFF) Aust-Agder uttaler at de i utgangspunktet ikke er så skeptiske fordi området fra før er sterkt modifisert av kraftutbygging. De er allikevel skeptiske fordi en ev. utbygging vil påvirke leveområde for fisk og at det kan bidra til mer krypsiv i Otra. De foreslår derfor noen vilkår og avbøtende tiltak.

Søkers kommentarer til høringsuttalelsene

Søker har i brev datert 16.10.2015 kommentert de innkomne høringsuttalelsene. Søker sendte samtidig inn en rapport utarbeidet av Norconsult hvor tiltakets konsekvenser for vanntemperaturen ved badeplassen Marhyl er vurdert. NVE refererer søkers kommentar under relevante forhold i vår vurdering under.

NVEs vurdering og konklusjon

Samfunnsmessige fordeler

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 10,6 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon til en relativt høy kostnad. Dette er en produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene (2013-15) har NVE klarert drøyt 2,0 TWh ny energi fra

småkraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

Arbeidet med å utvide blekas leveområde

Bleka er en relikte laksestamme, en av i alt to overlevende stammer i Norge. Det var opprinnelig fire. Den andre er namsblanken i Namsen i Nord-Trøndelag. Norge har et internasjonalt ansvar for bleka og andre ville stammer av atlantisk laks.¹ Blekas leveområde er i dag hovedsakelig i Byglandsfjorden. Blekas opprinnelige utbredelsesområde strakk seg fra Kilefjorden i sør, videre i Byglandsfjorden og opp til Hallandsfossen i Valle i nord². I dag er blekas overlevelse avhengig av utsetting. Målet er en selvreproduserende bestand. Noen av problemene som nevnes er tap av gyteområder, vandringshindre, forsuring og gassovermetning. Dette er det gjennom blekeprosjektet lagt ned mye ressurser i forskning og tiltaksplaner. Noe er gjennomført og flere tiltak planlagt.

Fylkesmannen i Aust-Agder fremmer innsigelse mot tiltaket. Bakgrunnen for innsigelsen er at det vil hindre arbeidet med å gjenopprette en selvreproduserende blekebestand i Otra i hele det opprinnelige utbredelsesområdet.

Søker påpeker at bleka per i dag ikke kan passere dam Tjurmo som hører til Hekni kraftverk, 11 km nedstrøms Flårendsfossen kraftverk. Fylkesmannen har i møte med NVE besvart dette og mener at dette vandringshinderet kan utbredes med enkle grep. Selv om en ikke vet mye om blekas vandringsmønster, vet en at en lokal blekebestand oppe ved Flårenden/Flåni ikke nødvendigvis er avhengig av å vandre ned til Byglandsfjorden for å overleve, selv om en slik utbedring vil være en fordel for blekebestanden i Otra totalt sett.

Etter det NVE kjenner til så settes det ut bleke i Flårenden/Flåni i dag. Utbredelsesområdet til bleka var opprinnelig helt opp til Hallandsfossen som er lokalisert oppstrøms Flårenden/Flåni, Flårendsfossen har dermed ikke vært et naturlig vandringshinder historisk sett. Strekningen fra Flårenden/Flåni til elvestrekningen på nedsiden av planlagt kraftverk er antatt å være et viktig leveområde for bleka, og blant annet inneha områder som er godt egnet for gyting. Det er i dag en dam i utløpet av Flårendsfossen, som sørger for vannspeilet i Flårenden/Flåni. Denne dammen ligger nedenfor planlagt inntak. Ved denne dammen er det etablert en fisketrapp. Søker har foreslått en minstevannføring på 100 l/s hele året. 100 l/s i fisketrappa og i vassdraget ellers vil være langt fra tilstrekkelig for å ivareta blekas vandringsvei. I dag går det minst 5 m³/s om sommeren og 2 m³/s om vinteren. Det er lagt inn adgang i konsesjonen til å øke vintervannføringen til 3 m³/s.

Norge har et internasjonalt ansvar for atlantisk laks, og relikte laks skal ifølge OEDs retningslinjer for små kraftverk (2007) gis stor verdi. En utbygging som omsøkt vil permanent stenge mulighetene for å reetablere bleka i hele sitt utbredelsesområde. Mulighetene for avbøtende tiltak vil være begrensede.

Fordelene ved det omsøkte kraftverket står etter NVEs syn ikke i forhold til de negative følgende for arbeidet med å reetablere bleka i øvre Otra, og de ressurser som er lagt ned i arbeidet. En utbygging av Flårendsfossen vil bli en permanent vandringsbarriere for bleka i vassdraget.

¹ Direktoratet for Naturforvaltning. DN-utredning 5-2009: Bleka i Byglandsfjorden

² Artsdatabanken. 2011. Faktaark Byglandsbleke, *Salmo salar*

Temperatur ved badeplassen Marhyl og andre allmenne interesser

Valle kommune er særlig opptatt av konsekvensene for badeplassen Marhyl ved en ev. utbygging og ber NVE ha særlig fokus på denne problematikken. Grunnet andre tungtveiende allmenne interesser og sakens utfall, har vi ikke vurdert dette temaet nærmere, men erfaringsmessig er dette en lite relevant problemstilling ved småkraftutbygginger. Det gjelder også øvrige allmenne interesser som kunne bli berørt av en ev. utbygging.

NVEs konklusjon

Tiltaket vil hindre arbeidet med å reetablere bleka i øvre Otra. Kriteriene i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt. NVE gir ikke tillatelse etter vannressursloven § 8 for bygging av Flårendsfossen kraftverk.

Om klage og klagerett

Dere kan klage på denne avgjørelsen til Olje- og energidepartementet innen tre uker fra det tidspunktet underretningen er kommet fram til partene, jmfør forvaltningslovens kapittel VI. Klageretten er begrenset til parter (grunneiere, rettighetshavere og konsesjonssøker) og andre med rettslig klageinteresse (hovedsakelig organisasjoner som representerer berørte interesser).

En klage skal begrunnes skriftlig, stiles til Olje- og energidepartementet og sendes til NVE. Vi foretrekker elektronisk oversendelse til vår sentrale e-postadresse nve@nve.no.

Med hilsen

Rune Flatby
Avdelingsdirektør

Øystein Grundt
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Vedlegg:

Kopi til:

Aust-Agder fylkeskommune

Direktoratet for Mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard

Forum for natur og friluftsliv Agder

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder v/Frode Kroglund

NJFF - Aust-Agder

Otra Kraft DA v/Gjermund Espetveit

Statens vegvesen - Region sør

Valle kommune